

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 57 0 Ps 101878 21 Rev
Dana, 17.05.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Biljane Majkić Marinković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Javno preduzeće E.H.Z.H.B. dioničko društvo M., kojeg zastupa N.R., advokat iz M., protiv tuženog E.BIH akcionarsko društvo B., koga zastupa D.M., advokat iz B., radi isplate, vrijednost spora 30.550.691,94 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 101878 21 Pž 2 od 06.08.2021. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 17.05.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 5.923,13 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 101878 19 Ps 2 od 31.12.2020. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja da mu tuženi isplati iznos od 30.550.691,94 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 28.2.2006. godine do isplate, te se obavezuje tužitelj da tuženom isplati troškove postupka u iznosu od 91.298,78 KM.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 101878 21 Pž 2 od 06.08.2021. godine žalba tužitelja je djelimično usvojena i preinačeno rješenje o troškovima postupka sadržano u prvostepenoj presudi, tako što je dosuđeni iznos troškova od 91.298,78 KM snižen na iznos od 81.173,78 KM, dok je u ostalom dijelu žalba odbijena i potvrđena je prvostepena presuda. Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova žalbenog postupka i zahtjev tuženog za troškove sastava odgovora na žalbu.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu, zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se drugostepena presuda preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlaže da se revizija kao neosnovana odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da mu tuženi isplati 30.550.691,94 KM na osnovu njegovog ulaganja izvršenog u njegov organizacioni dio Prijenos električne energije u periodu od od 1992. do 28.02.2006. godine koji je postao sastavni dio tuženog.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je sljedeće činjenično stanje: da je tužitelj osnovan Odlukom o osnivanju od 28.2.1992. godine i da njegovu imovinu čine sredstva elektroprivrednih organizacija na teritoriji H. zajednice H.B.; da je tuženi uspostavljen Zakonom o osnivanju Kompanije za prenos električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj: 35/04 i 76/09, u daljem tekstu: Zakona o osnivanju Kompanije), kao akcionarsko društvo za prenos električne energije EBiH kojim su propisane njegove funkcije, ovlaštenja, upravljanje i vlasništvo, tako da je članom 5. tog zakona propisano da nakon registracije Kompanije i u skladu s odredbama ovog zakona, sva sredstva i obaveze, neophodni za prenos i djelatnosti koje se odnose na prenos, a koje obavljaju JMP E. R.S., T., JP E. BiH, S. i E.H. zajednice H.-B., JP za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije, M., će biti preneseni i postaće imovina tuženog; da je tuženi u skladu sa tim zakonom nastao prenosom sredstava, obaveza i vlasničkih prava nad imovinom neophodnom za prenos električne energije i djelatnosti koje se odnose na prenos iz tri elektroprivredna preduzeća u B i H pa je tako i organizacioni dio tužitelja „Prijenos električne energije“ postao sastavni dio tužene, da je prenos izvršen na osnovu popisa imovine i završih računa u preduzećima koja su učestvovala u prenosu sredstava, obaveza i vlasničkih prava na tuženog, a što je prema Zakonu o osnivanju Kompanije bilo u nadležnosti Komisija tih preduzeća; da je Komisija koju je imenovao tužitelj sačinila i diobni bilans sa stanjem na dan 28.02.2006. godine, na osnovu kojeg je izvršen prenos sredstava i obaveza na tuženog prema odredbama člana 5. Zakona o osnivanju Kompanije i bruto bilans tužitelja za period od 01.01.2006. do 28.02.2006. godine kao i u bruto bilans „Prijenosa električne energije“ kao tada sastavnog dijela tužitelja od 01.01.2006. do 28.02.2006. godine u kojem je iskazano potraživanje tužitelja u iznosu od 31.643.765,90 KM od svog organizacijskog dijela (Prijenosa električne energije) koji je sada sastavni dio tuženog kao Operativno područje M., da je predmetno potraživanje tužitelj dana 31.12.2008. godine umanjio za iznos od 1.093.073,96 KM na ime ulaganja u svoj drugi organizacioni dio, o čemu je obavijestio tuženog, tako da nakon toga tužitelj u svojim evidencijama vodi dug tuženog u iznosu od 30.550.691,94 KM; da je upis promjene u registru privrednih subjekata na ime tuženog izvršen na osnovu bilansa stanja od 28.02.2006. godine koji je tužitelj potpisao dana 16.11.2006. godine, kada je Direkcija za prijenos M. bila sastavni dio tuženog iz kojeg proizlazi da je predmetno potraživanje postalo dio osnovnog kapitala tuženog, tako što je rješenjem Ministarstva BiH od 21.5.2007. godine upisana promjena kapitala tuženog, u kome se navodi da se radi o upisanom i uplaćenom osnovnom kapitalu tuženog u navedenom iznosu (755.941.657,00 KM) bez navođenja strukture ovog iznosa na osnovu kojeg je određen i udio entiteta Bosne i Hercegovine (Federacije BiH i Republike Srpske) u vlasništvu tuženog u procentu od 58,89 % : 41,11 %; da iz nalaza vještaka ekonomske struke D.D. proizlazi da je sporno potraživanje tužitelja kapitalizovano i da je na osnovu sva tri bilansa elektroprenosa, urađen početni bilans stanja tuženog na osnovu kojeg je i izvršen upis u registar privrednih subjekata, tako da je predmetno potraživanje tužitelja uneseno u osnivački kapital tuženog i njegov početni bilans.

Polazeći od naprijed utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je zaključio da nije osnovan prigovor tuženog o apsolutnoj nenadležnosti suda obzirom da predmetno potraživanje tužitelj zahtijeva po osnovu njegovog ulaganja u organizacioni dio Prijenos na osnovu Zakona o osnivanju tužitelja iz 1992. godine, njegovog diobnog bilansa i bruto bilansa, a koji su interni dokumenti tužitelja, da je izvedenim dokazima u ovom postupku, a naročito vještačenjem utvrđeno da je došlo do povećanja revalorizacionih rezervi kao kapitala tuženog, da se

predmetni dug nakon 28.2.2006. godine kod tužitelja nastavio voditi na tuženom samo na osnovu internih dokumenata tužitelja, te da predmetno potraživanje tuženi nije prihvatio ni nakon prijema dopisa tužitelja kojim je tuženi obaviješten da predmetno potraživanje tužitelj umanjuje za iznos od 1.093.073,96 KM, pa je nalazeći da tužitelj nije dokazao osnovanost tužbenog zahtjeva isti u cjelosti odbio.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbi tužitelja, prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja i pravni stav prvostepenog suda, pa je žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena odluka je pravilna i zakonita.

Prema odredbi člana 5. Zakona o osnivanju Kompanije nakon registracije Kompanije i u skladu sa odredbama ovog zakona, sva sredstva i obaveze, neophodni za prenos i djelatnosti koje se odnose na prenos koje obavljaju JMP „Elektroprivreda“ Republike Srpske iz Banjaluke, JP „Elektroprivreda“ Bosne i Hercegovine iz Sarajeva i Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, JP za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije iz Mostara biće preneseni i postaće imovina Kompanije (stav 1.), i ovaj automatski prenos vlasništva uključivaće sva sredstva, obaveze i vlasnička prava nad imovinom, uključujući pokretnu, nepokretnu, materijalnu ili nematerijalnu imovinu, finansijska sredstva, kao i svako drugo pravo ili interes na dio ili cjelokupnu imovinu koju su upravni odbori elektroprivreda u BiH, uz saglasnost Vlada entiteta, odobrili za prenos (dio stava 2.).

Odredbom člana 210. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, u daljem tekstu: ZOO) propisano je da kada je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće, da naknadi vrijednost postignutih koristi (stav 1.), te da obaveza vraćanja, odnosno naknade vrijednosti, nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao (stav 2.).

Prema odredbi člana 210. stav 1. i 2. ZOO, sticanje bez osnova postoji kad se ispune, između ostalog, uslovi da imovina jednog lica na bilo koji način pređe u imovinu drugog lica i da taj prelaz nema osnova u pravnom poslu ili zakonu. Postojanje pravno neosnovanog obogaćenja mora da ispunjava sve uslove pravila ovog instituta obligacionog prava propisanog odredbom člana 210. stav 1. ZOO, što znači, da se umanjila imovina jednog lica, da se uvećala imovina drugog lica, da postoji međusobna veza između umanjenja imovine jednog lica i povećanja imovine drugog lica, odnosno da je uvećanje imovine jednog lica na račun imovine drugog lica i da ne postoji pravni osnov koji bi pravno opravdao umanjenje i uvećanje imovine lica, odnosno da je postojao ali je naknadno prestao da postoji.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja u predmetnoj pravnoj stvari, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizlazi da je Komisija koju je imenovao tužitelj u skladu sa Zakonom o osnivanju Kompanije sačinila diobni bilans sa stanjem na dan 28.02.2006. godine. Upis promjene u registru Ministarstva Bosne i Hercegovine na ime tuženog izvršen je na osnovu bilansa od 28.02.2006. godine koji je tužitelj potpisao dana 16.11.2006. godine, iz kojeg proizlazi da je predmetno potraživanje postalo dio osnovnog kapitala tuženog, tako što je rješenjem Ministarstva pravde BiH od 21.5.2007. godine upisana promjena kapitala tuženog, u kome se navodi da se radi o upisanom i uplaćenom osnovnom kapitalu tuženog u navedenom

iznosu (755.941.657,00 KM) bez navođenja strukture ovog iznosa na osnovu kojeg je određen i udio entiteta BiH (Federacije BiH i Republike Srpske) u vlasništvu tuženog u procentu od 58,89 % : 41,11 %. I prema nalazu vještaka ekonomske struke D.D. proizlazi da je potraživanje tužitelja kapitalizovano i da je na osnovu sva tri bilansa elektroprenosa urađen početni bilans stanja tuženog na osnovu kojeg je i izvršen upis u registar privrednih subjekata, tako da je predmetno potraživanje tužitelja uneseno u osnivački kapital tuženog i njegov početni bilans.

Kod takvog stanja stvari, bez obzira na utvrđenje da je u bruto bilansu „Prijenosa električne energije“ kao tada sastavnog dijela tužitelja od 01.01.2006. do 28.02.2006. godine iskazano potraživanje tužitelja u iznosu od 31.643.765,90 KM od svog organizacijskog dijela (Prijenosa električne energije) koji je sada sastavni dio tuženog kao Operativno područje M., sa sjedištem u M. i da je predmetno potraživanje tužitelj dana 31.12.2008. godine umanjio za iznos od 1.093.073,96 KM na ime ulaganja u svoj drugi organizacioni dio, o čemu je obavijestio tuženog, suprotno tvrdnji revidenta, nižestepeni sudovi su pravilanom primjenom materijalnog prava odbili tužbeni zahtjev.

Naime, tužitelj je tokom postupka svoj tužbeni zahtjev, između ostalog, pravno kvalifikovao i kao neosnovano obogaćenje tuženog (zapisnik sa ročišta od 07.11.2017. godine, strana 7, prvi pasus), a konačno je pravni osnov tužbenog zahtjeva označio kao isplatu duga (zapisnik sa ročišta 18.12.2019. godine, zadnja rečenica na prvoj strani). Međutim, prema odredbi člana 53. stav 3. ZPP sud nije vezan za pravni osnov tužbenog zahtjeva.

Stoga su bez osnova revizioni prigovori koji se odnose na pravilnost primjene odredbe člana 210. ZOO za odluku o postavljenom tužbenom zahtjevu, jer iz obrazloženja osporene presude proizlazi da je drugostepeni sud imajući u vidu da sadržinu i koncept tužbenog zahtjeva determinišu činjenični navodi tužbe i da iz prirode samog tužbenog zahtjeva proističe osnov u odredbama toga člana, pa je slijedom toga neosnovana reviziona tvrdnja da taj sud nije primijetio da je tužitelj nakon ukidanja prvostepene presude izjavio da se radi o dugu.

Budući da iz utvrđenog činjeničnog stanja u ovom postupku proizlazi da je vrijednost u visini predmetnog potraživanja tužitelja unesena u osnivački kapital tuženog i njegov početni bilans, te da je prelazak te imovine tužitelja u osnivački kapital tuženog imao osnov u odredbi člana 5. stav 1. i 2. Zakona o osnivanju Kompanije, tužbeni zahtjev tužitelja je odbijen pravilnom primjenom materijalnog prava iz naprijed navedenih zakonskih odredbi.

Neosnovana je reviziona tvrdnja da nije dokazano na osnovu kojih odluka i bilansa je izvršen upis kapitala tuženog dana 21.05.2007. godine kod Ministarstva BiH, budući da iz rješenja tog Ministarstva broj ... proizlazi da je osnov za taj upis, između ostalog, Odluka o utvrđivanju početnog bilansa Kompanije broj: ... od 14.12.2006. godine, a iz te Odluke proizlazi da je donesena na osnovu ovjerenih i potpisanih bilansa stanja dotadašnjih E. S., M. i B., te konsolidovanog bilansa stanja Kompanije (tuženog).

Neosnovan je i prigovor revidenta kojim osporava vjerodostojnost svog bilansa stanja na dan 28.02.2006. potpisanog 16.11.2006. godine, uz tvrdnju da je krivotvoren jer sadrži naziv pravnog lica koje više ne postoji, budući da iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da su u procesu osnivanja tuženog i druge dvije Elektroprivrede sačinile i potpisale takve bilanse dana 20.11.2006. godine.

Kod takvog stanja stvari, drugostepeni sud je, suprotno tvrdnji revidenta, pravilno zaključio da tužitelj izvedenim dokazima nije dokazao osnovanost tužbenog zahtjeva, pa su

neosnovani svi revizioni navodi da je prilikom donošenja pobijane odluke pogrešno primijenjeno materijalno pravo.

Razloge drugostepenog suda za odluku o žalbi tužitelja, u potpunosti kao pravilne prihvata i ovaj sud, pa su neosnovani i ostali revizioni navodi kojima se osporava pravilnost drugostepene presude tvrdnjom da je na osnovu izjava saslušanih svjedoka koje su bitne za odluku u ovoj pravnoj stvari, trebalo usvojiti tužbeni zahtjev.

Imajući u vidu naprijed navedeno neosnovano je pozivanje revidenta da je pobijana odluka zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka iz članova 8., 191. stav 4. i 231. ZPP koje bi bile od uticaja na njenu pravilnost i zakonitost.

Iz navedenih razloga odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

O troškovima postupka tuženog odlučeno je kao u dispozitivu na osnovu odredbe člana 387. stav 1. ZPP, iz razloga što se ne radi o nužnim troškovima, budući da se u odgovoru na reviziju ponavljaju navodi isticani tokom postupka.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić